

INFORMACJA Z ZAKRESU PROFILU RYZYKA I POZIOMU KAPITAŁU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
ZIEMI WIELUŃSKIEJ
WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I.	Informacje ogólne o banku	3
II.	Cele i strategię polityki zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne	3
III.	Fundusze własne	28
IV.	Wymogi kapitałowe	33
V.	Ryzyko kredytowe	35
VI.	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego	39
VII.	Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)	39
VIII.	Ryzyko operacyjne	39
IX.	Ekspozycje kapitałowe	41
X.	Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym	42
XI.	Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem	43
XII.	Polityka zmiennych składników wynagrodzeń	43
XIII.	Ryzyko płynności	47
XIV.	Dźwignia finansowa	54
XV.	Kontrola wewnętrzna	56
XVI.	Aktywa obciążone nieobciążone	58

**INFORMACJA Z ZAKRESU PROFILU RYZYKA I POZIOMU KAPITAŁU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO ZIEMI WIELUŃSKIEJ
WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU**

WSTĘP

1. Informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego Ziemi Wieluńskiej, zwana dalej „Informacją” została opracowana celem spełnienia wymogów wynikających z Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu – w zakresie w jakim ta uchwała nie jest sprzeczna z:
  - Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
  - Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi
  - Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji;
  - Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28.05.2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
  - Ustawą Prawo bankowe;
  - wytyczne EUNB w zakresie ujawniania informacji o aktywach obciążonych i wolnych od obciążeń z 27 czerwca 2014 roku EBA/GL/2014/03;
  - rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiające standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji.
2. Informacje te są ujawniane z częstotliwością roczną, nie później niż w terminie 15 dni od zatwierdzenia przez organ zatwierdzający roczne sprawozdanie finansowe.
3. Bank w miejscu wykonywania czynności zamieszcza wzmiankę, iż zasady i informacja podlegają ujawnieniu, dostępna jest w jednostkach organizacyjnych Banku.

4. Niniejsza Informacja stanowi realizację „Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej”, wprowadzonej Uchwałą Zarządu nr 48/2019 z dnia 03.04.2019 r., zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej nr 27/2019 z dnia 18.04.2019 r.

I. Informacje ogólne o Banku

1. Bank Spółdzielczy Ziemi Wieluńskiej z siedzibą w Białej Rządowej 2, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2018 roku.
2. W 2018 roku Bank Spółdzielczy Ziemi Wieluńskiej prowadził działalność poprzez:

Lp.	Rodzaj placówki	Adres
1.	Centrala BSZW	Biała Rządowa 2, 98-350 Biała
2.	Oddział w Białej	Biała Rządowa 2, 98-350 Biała
3.	Oddział w Czarnożyłach	Czarnożyły 140 A, 98-310 Czarnożyły
4.	Oddział w Pątnowie	Pątnów 36 A, 98-335 Pątnów
5.	Oddział w Skomlinie	ul. Trojanowskiego 1, 98-346 Skomlin

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

II. Cele i strategie zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji.

1. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych, ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

W celu przeprowadzania ww. realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie

poszczególnych rodzajów ryzyka, raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi i Radzie Nadzorczej, wykorzystywanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą wyników audytu wewnętrznego do bieżącego zarządzania i nadzoru nad ryzykiem.

Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi regulacjami zarządzania tymi rodzajami ryzyka opracowanymi w oparciu o wytyczne Spółdzielni.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:

- 1) procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem;
  - 2) identyfikacja, pomiar i monitorowanie;
  - 3) system limitów ograniczających ryzyko;
  - 4) system informacji zarządczej;
  - 5) odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.
2. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
- 1) ryzyko kredytowe;
  - 2) ryzyko operacyjne, w tym ryzyko modeli;
  - 3) ryzyko koncentracji;
  - 4) ryzyko płynności;
  - 5) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
  - 6) ryzyko kapitałowe;
  - 7) ryzyko braku zgodności.

Ryzyko kredytowe

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:
  - 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
  - 2) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych według wartości bilansowej brutto w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 3 %.
  - 3) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych według wartości bilansowej brutto od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 33 %;
  - 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności: weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym;
- 4) utrzymanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym (zgodnie z definicją zawartą w art. 92 CRR);
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 65% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania;
- 6) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
- 3) budowę, weryfikację i aktualizację Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji;

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- 2) ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu 50% uznanego kapitału;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;

- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 3 % całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 30 % ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 15 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI¹) nie przekracza:

Warunki			Maksymalny poziom DtI nie więcej niż
dochód netto wnioskodawcy PWP – przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw	okres kredytowania	miejsce zamieszkania - wieś - małe miasto <= 50 tys. - duże miasto > 50 tys.	
dochód ≤ PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	60%
		małe miasto	55%
		duże miasto	50%
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	55%
		małe miasto	50%
		duże miasto	45%
	okres > 5 lat	wieś	50%
		małe miasto	45%
		duże miasto	40%
dochód > PWP	okres ≤ 1 rok	wieś	75%
		małe miasto	70%
		duże miasto	60%
	1 rok < okres ≤ 5 lat	wieś	70%
		małe miasto	65%
		duże miasto	60%
	okres > 5 lat	wieś	65%
		małe miasto	60%
		duże miasto	55%

przy czym, jeżeli wnioskodawców jest więcej niż jeden, to do ustalenia maksymalnego poziomu DtI dla wymienionej cechy Bank bierze wartość średnią wskaźników DtI ustalonych zgodnie z powyższą tabelą dla poszczególnych wnioskodawców;

¹ Definicja wskaźnika DtI znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 4 % całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 60 % ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza poziomów określonych w § 22.
- 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
  - a) 80%- przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
  - b) 90% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
  - c) 75% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
  - d) 80% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
  - e) wskaźniki wymienione w lit. a-d ulegają obniżeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 20 lat;
- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników indywidualnych, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych, nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat;

- 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
  - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 15% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek;

Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;

- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
- 2) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3;
- 3) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 4) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- 6) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów² powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- 7) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu³ na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów⁴ nad skumulowanymi pasywami⁵ w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku⁶;
- 8) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności⁷ (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- 9) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 10) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;

---

²Wartość kredytów obliczona jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa oraz odpisy aktualizujące dotyczące odsetek

³ Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

⁴ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

⁵ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

⁶ Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

⁷ O której mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

11) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 62% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Ryzyko stopy procentowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej, lecz nie więcej niż 30% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka przeszacowania oraz 2% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka bazowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa),

- b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Ryzyko kapitałowe

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest:

określenie przez Bank maksymalnej wielkości apetytu na ryzyko poprzez wyznaczenie poziomu kapitału wewnętrznego w odniesieniu do funduszy własnych oraz poprzez przyjęcie minimalnego poziomu współczynnika wypłacalności.

Proces zarządzania ryzykiem kapitałowym polega na:

Zarządzaniu przez Bank poziomem adekwatności kapitałowej poprzez jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływanie na poziom generowanego ryzyka. Poziom adekwatności kapitałowej, mierzony wielkością współczynnika wypłacalności podlega systematycznemu monitorowaniu w okresach miesięcznych, natomiast mierzony wielkością wewnętrznego współczynnika wypłacalności w okresach kwartalnych. W przypadku gdy wielkość wymogów kapitałowych lub poziom funduszy własnych, będą zagrażać utrzymaniu poziomów współczynnika wypłacalności i wewnętrznego współczynnika wypłacalności określonych w celach strategicznych, częstotliwość analizy poziomu adekwatności kapitałowej zostaje zwiększona. W celu zapewnienia adekwatności funduszy własnych w relacji do poziomu ponoszonego ryzyka, Zarząd podejmuje działania o charakterze krótko lub długoterminowym.

Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;

- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a)”);
  - b) działalność komórki do spraw zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa w lit. a) jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną.

- 1) w ramach poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) oddziały,
  - b) dział księgowości, rozliczeń i sprawozdawczości,
  - c) stanowisko ds. teleinformatycznych
- 2) w ramach poziomu drugiego dotyczącego zarządzania ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych funkcjonują:
  - a) dział analiz ryzyka
  - b) stanowisko ds. monitoringu,
  - c) Inspektor Ochrony Danych (ABI),

i wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

- 3) w ramach poziomu drugiego dotyczącego działania komórki do spraw zgodności funkcjonuje stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemem zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków oraz:

- 1) na pierwszym poziomie;
- 2) na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a), przy czym nadzór nad tym poziomem przypisany jest Prezesowi Zarządu.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w niniejszej strategii oraz zgodnie z regulaminem organizacyjnym Banku.

Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczenia ryzyka stosowanych w Banku.

1) Ryzyko kredytowe

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- a) indywidualny
- b) portfelowy,

w ramach których ryzyko jest mierzone odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 października 2017r.
- b) dla portfela kredytowego:
  - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
  - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
  - ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
  - ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,

- ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
- monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
- analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
- analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
- ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
- przeprowadzaniu testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów.

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

1. Bank przyjął następujące limity wewnętrzne, determinujące maksymalne kwoty jednostkowe:

L.p.	Rodzaj ekspozycji kredytowej	Maksymalna kwota jednostkowa (w tys. zł)
	Kredyty dla klientów instytucjonalnych (rolników i przedsiębiorców):	
1.	Kredyt obrotowy	1 000
2.	Kredyt inwestycyjny	1 000
	Kredyty dla klientów indywidualnych	
	Kredyt konsumencki:	255
1.	a) gotówkowy	255
	b) na cele mieszkaniowe	255
	c) na zakup pojazdów silnikowych	255
	d) odnawialny w ROR	255
2.	Kredyt hipoteczny mieszkaniowy	400
3.	Kredyt hipoteczny konsolidacyjny	400
4.	Kredyt konsumpcyjny zabezpieczony hipoteką	80

2. Bank przyjął następujące limity wewnętrzne, określające maksymalny okres kredytowania:

L.p.	Rodzaj ekspozycji kredytowej	Maksymalny okres kredytowani (w latach)
	Kredyty dla klientów instytucjonalnych (rolników i przedsiębiorców):	
1.	Kredyt obrotowy	5
2.	Kredyt inwestycyjny:	15
	Kredyty dla klientów indywidualnych	
	Kredyt konsumencki:	15
1.	a) gotówkowy	5
	b) na cele mieszkaniowe	15
	c) na zakup pojazdów silnikowych	7

	d) odnawialny w ROR	5
2.	Kredyt hipoteczny mieszkaniowy	30
3.	Kredyt hipoteczny konsolidacyjny	30
4.	Kredyt konsumpcyjny zabezpieczony hipoteką	15

1. Podstawą do określenia limitów koncentracji ekspozycji są normy określone w CRR, którymi są:
  - 1) w jeden podmiot lub podmioty powiązane – maksymalnie 25% uznanego kapitału;
  - 2) wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących stanowisko kierownicze w Banku, podmiotów powiązanych z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko – maksymalnie 25% kapitału podstawowego Tier I.
2. Dla celów analiz stopnia przestrzegania limitów koncentracji Bank uwzględnia wartość ekspozycji po uwzględnieniu skutków ograniczania ryzyka kredytowego i wyłączeń.
3. Limitem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1), nie są objęte ekspozycje Banku wobec Banku Zrzeszającego.
4. W celu skuteczniejszego ograniczenia ryzyka, Bank częściowo przyjął limity na poziomie niższym od określonych przepisami prawa:
  - 1) w jeden podmiot lub podmioty powiązane – maksymalnie 15 % uznanego kapitału;
  - 2) wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska, podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko – maksymalnie 10 % kapitału podstawowego Tier I, nie więcej niż limit wskazany w ust. 1 pkt 2).
5. W Banku zostały ustalone dodatkowe limity na łączną kwotę ekspozycji wobec jednego podmiotu lub grupy powiązanych klientów:

L.p.	Łączna wartość	Maksymalna wysokość
1	dużych ekspozycji	50 % uznanego kapitału
2	istotnych ekspozycji	90 % uznanego kapitału

Limity koncentracji w ten sam sektor gospodarczy oraz wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami

1. Podstawą określenia limitów koncentracji w ten sam sektor gospodarczy oraz wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami są:
  - 1) ocena ryzyka branży, rodzaju działalności lub rodzaju towarów;
  - 2) historyczne kształtowanie się poziomu wykorzystania limitów;
  - 3) cele strategiczne Banku w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji;
  - 4) stopień szkodowości (wskaźnik kredytów zagrożonych) w danej branży.

2. Wysokości limitów ustanowionych na poszczególne sektory gospodarcze, wobec klientów prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami przedstawiają się następująco:

L.p.	Nazwa	Maksymalna wysokość
1	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	350 % uznanego kapitału
	a) Uprawa zbóż	150 % uznanego kapitału
	b) Uprawa warzyw	200 % uznanego kapitału
	c) Chów i hodowla trzody	150 % uznanego kapitału
	d) Chów i hodowla bydła	100 % uznanego kapitału

Limity koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia

- Podstawą określenia limitów zabezpieczeń są:
  - skala stosowanych przez Bank zabezpieczeń danego rodzaju;
  - wielkość ryzyka związana z możliwością zaspokojenia się Banku z przedmiotu zabezpieczenia; historyczne (za okres ostatniego roku) kształtowanie się poziomu wykorzystania limitów zabezpieczeń;
  - cele strategiczne Banku w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji;
  - ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej dostawcy zabezpieczenia;
  - stopień szkodowości (wskaźnik kredytów zagrożonych) w dany rodzaj koncentracji;
- Wysokości limitów ustanowionych na poszczególne rodzaje zabezpieczenia przedstawiają się następująco:

L.p.	Rodzaj/dostawca zabezpieczenia ⁸	Maksymalna wysokość
1.	Hipoteka pozostała, z wyłączeniem hipoteki na nieruchomościach rolnych	50 % uznanego kapitału
2.	Poręczenie	60 % uznanego kapitału
3.	Zastaw/przewłaszczenie	40 % uznanego kapitału
4.	Limit dostawcy poręczenia/gwarancji	4 % uznanego kapitału

- W celu ograniczenia ryzyka kredytowego detalicznych ekspozycji kredytowych Bank ustanowił limity wewnętrzne dla łącznej kwoty DEK oraz na poszczególne rodzaje ekspozycji kredytowych.
- Rodzaje i poziomy limitów zostały ustalone w oparciu o:
  - wyznaczone cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych;
  - poziom kredytów zagrożonych w poszczególnych rodzajach ekspozycji kredytowych;
  - poziom ryzyka kredytowego związanego z danym czynnikiem ryzyka np. rodzaj produktu, rodzaj zabezpieczenia:

⁸ Z wyłączenie tych dostawców zabezpieczenia, którym w metodzie standardowej wyznaczania ekspozycji ważonych ryzykiem (na potrzeby rachunku adekwatności kapitałowej) przypisana byłaby waga ryzyka nie wyższa od 20% lub tych zabezpieczeń rzeczowych, które uprawniają do nadania ekspozycji wagi ryzyka nie wyższej od 20%.

3. Limity ograniczające ryzyko całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych zostały określone jako cele strategiczne w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem.
4. Limity dotyczące określenia maksymalnego poziomu pojedynczej ekspozycji detalicznej Bank określił w obowiązujących zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.
5. Bank przyjął następujące limity wewnętrzne determinujące strukturę portfela DEK ze względu na rodzaj produktu:
  - a) kredyty gotówkowe 30 %;
  - b) kredyty gotówkowe na cele mieszkaniowe 90 %;
  - c) kredyty na zakup pojazdów silnikowych 10 %;
  - d) limity w ROR (kredyty odnawialne i debety w ROR) 15 %;
  - e) inne 3 %;
6. W przypadku pozostałych limitów Bank dokonał wyboru kredytów DEK objętych systemem limitowania kierując się zasadą, że ograniczeniem wewnętrznym będą objęte te rodzaje ekspozycji, które wiążą się z większym ryzykiem kredytowym; rodzaj i wysokość limitów przedstawia się następująco:
  - 1) udział detalicznych ekspozycji kredytowych niezabezpieczonych – maksymalnie 2 % portfela DEK;
  - 2) udział detalicznych ekspozycji kredytowych udzielonych na warunkach niestandardowych – maksymalnie 5 % portfela DEK;
7. Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane, z zastrzeżeniem ust. 9, w okresach kwartalnych, informacja w tym zakresie jest elementem informacji zarządczej dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.
8. W przypadku przekroczenia ustanowionego limitu podejmowane są działania opisane w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.
9. Bank nie monitoruje limitów, za wyjątkiem limitów, o których mowa w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem jeżeli łączna kwota ekspozycji w portfelu DEK stanowi nie więcej niż 10% portfela kredytowego oraz wskaźnik należności zagrożonych portfela DEK kształtuje się poniżej 2%.
1. W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank ustanowił limity wewnętrzne odnoszące się do całego portfela tych ekspozycji oraz poszczególnych rodzajów ekspozycji kredytowych.
2. Rodzaje i poziomy limitów zostały ustalone w oparciu o:
  - 1) wyznaczone cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego;
  - 2) poziom kredytów zagrożonych w poszczególnych rodzajach ekspozycji kredytowych;
  - 3) poziom ryzyka kredytowego związanego z danym czynnikiem ryzyka np. stopień płynności zabezpieczenia, długość okresu trwania umowy, mało sprecyzowany cel kredytowania, możliwość dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia.

3. Limity ograniczające ryzyko całego portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zostały określone jako cele strategiczne w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem.
4. Limity dotyczące określenia maksymalnego poziomu pojedynczej ekspozycji Bank określił w obowiązujących zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.
5. Bank dokonał wyboru pozycji objętych systemem limitowania kierując się zasadą, że ograniczeniem wewnętrznym będą objęte te rodzaje ekspozycji, które wiążą się z większym ryzykiem kredytowym; rodzaj i wysokość limitów przedstawia się następująco:
  - 1) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, których celem kredytowania nie jest nieruchomości – maksymalnie 40 % kwoty EKZH;
  - 2) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomości komercyjna (inna niż rolna) – maksymalnie 10 % kwoty EKZH;
  - 3) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w których nieruchomości stanowiąca zabezpieczenie nie jest własnością kredytobiorcy – maksymalnie 5 % kwoty EKZH;
  - 4) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, dla których okres trwania umowy jest dłuższy niż 15 lat – maksymalnie 30 % kwoty EKZH;
  - 5) udział ekspozycji kredytowych wobec podmiotów gospodarczych (w tym rolników) zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomości mieszkalna – maksymalnie 5 % kwoty EKZH;
  - 6) udział ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomości komercyjna (w tym rolnicza) – maksymalnie 20 % kwoty EKZH;
  - 7) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, dla których kredytobiorcą jest podmiot z branży budowlanej lub z branży obsługującej rynek nieruchomości – maksymalnie 5 % kwoty EKZH;
6. Monitorowanie poziomu wykorzystania ustanowionych limitów jest dokonywane w okresach kwartalnych informacja w tym zakresie jest elementem informacji zarządczej dla Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.
7. W przypadku przekroczenia ustanowionego limitu podejmowane są działania opisane w obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

Poziomy limitów podlegają rocznej weryfikacji dokonywanej przez komórkę monitorującą ryzyko portfelowe.

2) Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
- b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych,

w oparciu o:

- „mapę ryzyka operacyjnego”,
- testy warunków skrajnych,
- Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
- samoocenę ryzyka,

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- a) wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- b) wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- c) stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- d) transferowanie ryzyka,
- e) stosowanie planów ciągłości działania.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank stosuje limit w wysokości 2 % funduszy własnych.

3) Ryzyko płynności (opisane również szerzej w części XIII)

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności dziennej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
  - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
  - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
  - analizę wskaźników płynnościowych,
  - ocenę poziomu aktywów płynnych,
  - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzeżenia,
- c) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- d) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

Podstawowymi limitami, są następujące limity regulacyjne:

- nadzorcze miary płynności;
- limit wskaźnika LCR wynoszący 100%;
- limit wskaźnika NSFR wynoszący 100%;
- Ponadto, Bank przyjął następujące limity wewnętrzne:
  - 1) limity luki niedopasowania.

Dla przedziałów czasowych do 1 roku za wskaźnik podlegający limitowaniu przyjmuje się wskaźnik płynności skumulowanej począwszy od pierwszych przedziałów czasowych, z uwagi na możliwość wykorzystywania nadwyżki płynności z przedziałów krótkich w dalszych okresach czasowych.

Dla przedziałów czasowych powyżej 1 roku za wskaźnik podlegający limitowaniu przyjmuje się wskaźnik płynności skumulowanej począwszy od ostatnich przedziałów czasowych (luka skumulowana „od końca”), z uwagi na możliwość wykorzystania nadwyżki płynności z przedziałów dalszych, które obejmują fundusze własne Banku w krótszych przedziałach czasowych.

Bank uważa, że pożądaną wielkością wskaźnika płynności skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych są wartości:

	do 1 m-ca	do 3 m-cy	do 6 m-cy	do 12 m-cy	powyżej 1 roku	powyżej 2 lat	powyżej 5 lat	powyżej 10 lat	powyżej 20 lat
Limit	Min 1,00	Min 1,00	Min 1,00	Min 1,00	Max 1,00	Max 1,00	Max 1,00	Max 1,00	Max 1,00

Wysokość pożądanego wskaźnika płynności skumulowanej została ustalona w oparciu o regułę, że w krótszych (niż 1 rok) okresach czasu Bank powinien zapewniać pokrycie aktywami zobowiązań, natomiast w dłuższych okresach czasu Bank powinien posiadać wystarczającą wielkość pasywów do sfinansowania aktywów.

Od pożądanego wskaźnika Bank ustala następujące granice odchyień:

do 1 m-ca	do 3 m-cy	do 6 m-cy	do 12 m-cy	powyżej 1 roku	powyżej 2 lat	powyżej 5 lat	powyżej 10 lat	powyżej 20 lat
0,00 pp.	0,10 pp.	0,10 pp.	0,20 pp.	0,20 pp.	0,20 pp.	0,10 pp.	0,10 pp.	0,00 pp.

i w ostateczności następujący poziom limitów:

do 1 m-ca	do 3 m-cy	do 6 m-cy	do 12 m-cy	powyżej 1 roku	powyżej 2 lat	powyżej 5 lat	powyżej 10 lat	powyżej 20 lat
Min 1,00	Min 0,9	Min 0,9	Min 0,8	Max 1,2	Max 1,2	Max 1,1	Max 1,1	Max 1,00

W przypadku stwierdzenia znacznego wpływu czynnika sezonowego na kształtowanie się struktury zapadalności i wymagalności aktywów i pasywów Banku, Zarząd na wniosek komórki monitorującej lub zarządzającej, może ustalić wysokość dopuszczalnych przekroczeń odrębnie dla I i IV kwartału oraz odrębnie dla II i III kwartału.

Bank dodatkowo monitoruje skumulowane luki płynności począwszy od pierwszego do ostatniego przedziału czasowego oraz ustala limit wskaźnika globalnej luki płynności (rozumianego jako iloraz skumulowanych aktywów dla wszystkich przedziałów czasowych do skumulowanych pasywów dla wszystkich przedziałów czasowych⁹) na poziomie minimum 1.

Dotrzymanie limitu określonego w ust. 1 oznacza, że Bank jest wypłacalny tj. posiada wystarczającą kwotę aktywów do pokrycia swoich zobowiązań.

W celu zapewnienia kompleksowości stosowanych limitów Bank wprowadza następujące, dodatkowe limity wewnętrzne:

- udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej – maksimum **10%**;
- udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej – maksimum **15%**;
- udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach¹⁰ powiększonych o majątek trwały¹¹ – minimum **105%**;
- aktywa nieobciążone powiększone o zobowiązania pozabilansowe otrzymane / pasywa niestabilne¹² – minimum **100%**;
- pasywa stabilne¹³ + fundusze własne / kredyty¹⁴ + majątek trwały – minimum **100%**;

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- a) przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- b) bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych, w oparciu o:
  - Lukę stopy procentowej,
  - ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy Banku,
  - analizę wskaźników,
  - testy warunków skrajnych

⁹ W przypadku obliczeń limitu luki globalnej wyłącza się ze skumulowanych pasywów fundusze własne oraz ze skumulowanych aktywów i pasywów pozycje pozabilansowe otrzymane i udzielone.

¹⁰ Jak w przypisie nr 10.

¹¹ Majątek trwały rzeczowy wg wartości netto.

¹² Jak w przypisie 17.

¹³ Jak w przypisie 15.

¹⁴ Jak w przypisie 16.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

W obszarze ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące limity wewnętrzne:

- 1) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu łącznego ryzyka przeszacowania jako 50% annualizowanego wyniku odsetkowego ; do monitorowania stopnia realizacji limitu Bank bierze pod uwagę wartość bezwzględną z wyniku pomiaru zakładającego zmianę stóp procentowych o 100 p.b. w wariancie niekorzystnym;
- 2) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego jako 2% annualizowanego wyniku odsetkowego: do monitorowania stopnia realizacji limitu Bank bierze pod uwagę wartość bezwzględną z wyniku pomiaru zakładającego zmianę stóp procentowych o 100 p.b. w wariancie niekorzystnym;
- 3) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku jako 2% funduszy własnych Banku.
- 4) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania przy założeniu zmiany stóp procentowych o 200 p.b. jak 20% funduszy własnych;
- 5) maksymalną dopuszczalną zmianę wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie przy założeniu zmiany stóp procentowych o 200 p.b. jako 20% funduszy własnych.

5) Ryzyko kapitałowe

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

W stosuje następujące limity alokacji kapitału:

Rodzaj ryzyka	Wartość % w stosunku do funduszy własnych
ryzyko kredytowe	46%
z podziałem na:	
a) kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe	40%,
b) dodatkowy wymóg kapitałowy , przy czym dopuszczalne jest przekroczenie limitu dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe, jeżeli nie jest przekroczony łączny limit na ryzyko kredytowe,	6%
na ryzyko operacyjne	12%
z podziałem na:	
a) kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne	10%,
b) dodatkowy wymóg kapitałowy przy czym dopuszczalne jest przekroczenie limitu dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne, jeżeli nie jest przekroczony łączny limit na ryzyko operacyjne;	2%,
na ryzyko koncentracji	1,5%
na ryzyko płynności	2%
na ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym	7%
na ryzyko kapitałowe	1,5%

6) Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić (w ramach ryzyka operacyjnego);
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

Adekwatność systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka

1) Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku Spółdzielczego Ziemi Wieluńskiej niniejszym oświadcza, iż ustalenia opisane w Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego Ziemi Wieluńskiej na dzień 31.12.2018 roku są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

2) Oświadczenie Zarządu na temat ogólnego profilu ryzyka związanego ze strategią działalności.

Zarząd Banku Spółdzielczego Ziemi Wieluńskiej oświadcza, iż profil ryzyka Banku wynika z przyjętych przez Bank strategii tj.: „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej”, „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej”, „Strategii działania Banku Spółdzielczego Ziemi Wieluńskiej na lata 2016-2020” jak i regulacji dotyczących zarządzania poszczególnymi istotnymi rodzajami ryzyka w Banku.

W 2018 roku Bank dokonywał pomiaru oraz oceny ryzyka, zgodnie z zapisami przepisów nadzorczych tj. Uchwał, Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego, a także zasadami wynikającymi z Pakietu CDIV/CRR.

Ogólny profil ryzyka w Banku, zawarty w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej” został określony na podstawie wybranych wskaźników (ich poziomu granicznego) zatwierdzonego przez Zarząd i Radę Nadzorczą .

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

Rodzaj ryzyka	Wartość % w stosunku do funduszy własnych
Ryzyko kredytowe	24%
Ryzyko operacyjne	4%

Na dzień 31.12.2018 r. przyjęte przez Bank wskaźniki kształtowały się na poziomie:

**Raport z realizacji ustalonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko wyrażonego
wskaźnikami ilościowymi na dzień 31.12.2018 r.**

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Stopień realizacji</i>
Ryzyko kredytowe			
Udział instrumentów finansowych w sumie bilansowej Banku	0	0	X
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 3 %	1,15 %	38,31 %
Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania	Max 65 %	41,47 %	63,80 %
Utrzymanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%	Max 30 %	68,18 %	227,27 %
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym	Max 60%	49,42%	82,37 %
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem	Max 4 %	1,69 %	42,35 %
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	Max 30%	16,80 %	56,01 %
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem	Max 3 %	0,00%	-
Ryzyko operacyjne			
Fluktuacja pracowników	4 osoby	0	---
Ilość wykrytych prób oszustwa	5 prób	2	40%
Wiek serwerów	6 lat	5	83%
Awarie systemu bankowego	20 razy	-	---
Ilość reklamacji	30 razy	6	20%
Ilość wyłączeń energii elektrycznej	30 razy	4	13%
Czas przerwy łączności z Oddziałami	280 godz.	8 godz.	3%
Wiek sprzętu komputerowego	8 lat	7	88%
Akty wandalizmu dotyczące mienia banku	5 prób	-	----
Liczba dni z różnicą kasową	30 dni	4	13%
Ryzyko płynności			
Ilość przypadków ¹⁵ przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	0	.....	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	0	.....	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M3	0	.....	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M4	0	.....	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	0	.....	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	0	.....	X
Kwota nadwyżki środków ponad kwotę środków wypełniających nadzorczą miarę płynności M1	----	16.600 tyś	X

¹⁵ Od ostatniego raportu.

Udział kredytów łącznie z majątkiem trwałym w pasywach stabilnych powiększonych o fundusze własne	Max 100%	1,7671%	176,71%
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie do 1 roku	0	.....	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności w okresie powyżej 1 roku	0	.....	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności skumulowanej (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych)	0	.....	X
Ryzyko stopy procentowej			
Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 2 %	0,26%	0,13%
Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku ¹⁶	1	1,41%.	X
Ryzyko kapitałowe			
Łączny współczynnik kapitałowy	Min 13,25 %	29,70 %	224,15 %
Współczynnik kapitału Tier I	Min 10,25 %	29,70 %	289,76 %
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	Min 5,75 %	29,70 %	516,52 %
Udział kapitału wewnętrznego w funduszach własnych	Max 70 %	26,94 %	38,49 %
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3 %	13,70 %	456,67 %

Uzyskane wartości powyższych wskaźników potwierdzają, iż ogólny profil ryzyka w Banku jest adekwatny do przyjętych założeń, określających tolerancję na ryzyko.

3) Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku nie sprawują żadnych funkcji w Zarządzie lub Radzie Nadzorczej innego podmiotu.

4) Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia zróżnicowania wyboru, informacja o odpowiedniości.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej, oraz Radę Nadzorczą w zakresie członków Zarządu. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji. Członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej nie powinni również pełnić funkcji członka zarządu oraz rady nadzorczej w innych podmiotach w liczbie ograniczonej przez art. 22aa ust 2, w powiązaniu z ust. 3.

Wszyscy członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej zgodnie z dokonaną w 2018 roku oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy - Prawo bankowe.

¹⁶ Nie ma charakteru limitu, jest to sytuacja pożądana.

5) Informacja o Komitetach powołanych w Banku

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje od 2005 roku Zespół do spraw zarządzania aktywami i pasywami oraz ryzykami bankowymi, który na dzień 31.12.2018 r. obejmował swoim zakresem działania monitorowanie następujących ryzyk:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko koncentracji zaangażowań,
- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko wymogu kapitałowego,
- ryzyko braku zgodności,

w 2018 roku odbyło się 11 posiedzeń Zespołu do spraw zarządzania aktywami i pasywami oraz ryzykami bankowymi.

W dniu 31.10.2018 r. Zarząd BSZW podjął uchwałę o odwołaniu Zespołu do spraw zarządzania aktywami i pasywami oraz ryzykami bankowymi z dniem 01.11.2018 r.

W Banku funkcjonuje również Komitet Kredytowy, pełniący rolę opiniodawczo-doradczą, który w 2018 roku odbył 54 posiedzeń.

6) System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.
2. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:
  - 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
  - 2) profilu ryzyka;
  - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
  - 4) wyników testów warunków skrajnych;
  - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.
4. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

5. Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
6. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja; szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczy określa odrębna regulacja.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- wyniki pomiaru ryzyka (wynikające z pomiarów opisanych w części II.3), w tym wyniki testów warunków skrajnych,
- informacja o realizacji przyjętych w Banku limitów,
- wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Raporty z zakresu ryzyka płynności pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Co do zasady raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

III. Fundusze własne

Bank Spółdzielczy Ziemi Wieluńskiej na dzień 31.12.2018 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

1. Budowa funduszy własnych

<i>Lp*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Instrumenty kapitałowe	403.700,00
2	Zyski zatrzymane	
3	Skumulowane inne całkowite dochody	11.400.379,01
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	800.000,00
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	12.604.079,01
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	
7a	Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	

18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)	
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)	
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468	
	W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 1	
	W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 2	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	
29	Kapitał podstawowy Tier I	12.604.079,01
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane ażio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	
39	Bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	
45	Kapitał Tier I	12.604.079,01

46	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	
58	Kapitał Tier II	
59	Łączny kapitał	12.604.079,01
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	38.418.953,00
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	32,81%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	32,81%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	32,81%
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	6,38%
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,88%
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0%
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	0%
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0%
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	26,43%
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w	

	przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	

2. Ogólny opis instrumentów w kapitale podstawowym Tier I

Udział członkowski

Członek Banku ma obowiązek:

1) wnieść wpisowe w wysokości 30 zł (słownie: trzydzieści złotych) oraz zadeklarować i wnieść:

- a) osoba fizyczna co najmniej 1 (jeden) udział,
- b) osoba prawna co najmniej 10 (dziesięć) udziałów.

Wysokość jednego udziału wynosi 100 zł (słownie: sto złotych).

Członek Banku może posiadać maksymalnie taką ilość udziałów aby stanowiło to nie więcej niż równowartość 5% funduszu udziałowego Banku. Ograniczenie, o którym mowa w zdaniu poprzednim, nie dotyczy obejmowania udziałów w Banku przez Spółdzielczy System Ochrony SGB, Bank Zrzeszający oraz BFG. Obejmowanie udziałów nadobowiązkowych przez pozostałe podmioty, inne niż wskazane powyżej o równowartości wyższej niż 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Banku i Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Udziały członkowskie w Banku są niezbywalne. Spadkobierca zmarłego członka Banku dziedziczy udziały, jeżeli jest członkiem Banku lub złożył deklarację przystąpienia do Banku. Jeżeli spadkobierców jest więcej niż jeden, powinni oni wskazać jednego spośród siebie, który będzie wykonywał uprawnienia wynikające z udziałów.

Spadkobierca członka Banku może nabyć w drodze dziedziczenia udział lub wielokrotność udziałów. Postanowienia dotyczące dziedziczenia udziałów zmarłego członka Banku przez jego spadkobierców nie mają zastosowania w sytuacji, gdy udziały te były przedmiotem zapisu dokonanego przez członka Banku w deklaracji lub w pisemnym oświadczeniu złożonym Bankowi.

W deklaracji winny się znaleźć informacje o ilości zadeklarowanych udziałów. Członek Banku może, w deklaracji lub w pisemnym oświadczeniu złożonym Bankowi, wskazać osobę, której po jego śmierci Bank jest obowiązany wypłacić udziały oraz inne należności związane z udziałami. Udziały oraz należności te nie wchodzi do spadku po zmarłym członku Banku. Wskazanie osoby uprawnionej do otrzymania udziałów i należności może być w każdym czasie zmienione lub odwołane przez

członka Banku. Jeżeli członek Banku w późniejszym oświadczeniu pisemnym nie wskazał, że zmienia czy odwołuje poprzednie oświadczenie o wskazaniu osoby uprawnionej do otrzymania udziałów i należności, odwołaniu ulega wcześniej złożone oświadczenie.

Spadkobiercy członka Banku dziedziczącemu udziały przysługuje roszczenie o przyjęcie w poczet członków Banku bez obowiązku wniesienia wpisowego. Bank nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców zmarłego członka Banku, jeśli odpowiadają oni wymogom określonym w niniejszym Statucie. Przyjęcie w poczet członków Banku następuje ze skutkiem od dnia śmierci spadkodawcy. W razie odmowy przyjęcia w poczet członków Banku, a także w razie niezłożenia deklaracji przystąpienia do Banku przez spadkobiercę w terminie 90 dni od dnia śmierci członka Banku, Bank jest obowiązany wypłacić spadkobiercy członka Banku równowartość przypadających mu udziałów zmarłego członka Banku na zasadach określonych w Statucie.

1. W przypadku zmiany wysokości udziału członek zobowiązany jest wnieść wpłatę uzupełniającą stan jego udziałów w terminie 90 dni od daty zarejestrowania zmiany.
2. Jeżeli członek Banku zadeklarował większą liczbę udziałów od wymaganej do zadeklarowania przez Statut, obowiązujący w chwili żądania zwrotu, może wystąpić o zwrot wpłaconych ponad statutową normę udziałów przed ustaniem członkostwa. Wypowiedzenie udziałów nadobowiązkowych powinno być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Okres wypowiedzenia udziałów nadobowiązkowych wynosi 90 dni od złożenia w Banku oświadczenia o ich wypowiedzeniu. Złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu udziałów nadobowiązkowych jest równoznaczne ze złożeniem żądania wypłaty tych udziałów, ze skutkiem na dzień następujący po upływie okresu wypowiedzenia, na zasadach określonych w Statucie.
3. Rozliczenie z członkiem z tytułu wypowiedzianych udziałów nadobowiązkowych następuje w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego przez Zebranie Przedstawicieli za rok, w którym upłynął okres wypowiedzenia udziałów, poprzez przekazanie środków pieniężnych na rachunek bankowy pisemnie wskazany przez członka w złożonym wypowiedzeniu lub wypłatę gotówkową w kasie Banku, po uzyskaniu zezwolenia KNF w trybie określonym w Rozporządzeniu 575/2013. Rozliczenie nie może nastąpić w przypadku, gdy udziały członka Banku zostały przeznaczone na pokrycie strat Banku.
4. Roszczenia o wypłatę udziałów i udziału w nadwyżce bilansowej ulegają przedawnieniu z upływem 3 (trzech) lat od dnia, w którym te roszczenia stały się wymagalne.
5. Środki pieniężne z tytułu wypowiedzianych udziałów należne członkowi i byłemu członkowi są nieoprocentowane.
6. Członek Banku uczestniczy w pokrywaniu strat Banku do wysokości zadeklarowanych udziałów.
7. Członek Banku nie odpowiada wobec wierzycieli Banku za jego zobowiązania.
8. Postanowienia niniejszego Statutu wskazane w ust. 2-3 i § 11 ust. 9 stosuje się odpowiednio w przypadku wykluczenia, wykreślenia lub skreślenia członka Banku.

9. W celu ochrony interesów członków Zarząd Banku Spółdzielczego jest uprawniony do podjęcia decyzji o wstrzymaniu albo ograniczeniu zwrotu wpłat na udziały w przypadkach określonych w art. 10 c Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

10. Podejmując decyzję, o której mowa w ust. 9 Zarząd Banku zwraca uwagę w szczególności na:

- 1) ogólną sytuację Banku pod względem finansowym, płynnościowym oraz pod względem wypłacalności,
- 2) wymogi w zakresie funduszy własnych, o których mowa w powszechnie obowiązujących przepisach prawa krajowego oraz prawa Unii Europejskiej.

11. Wstrzymanie albo ograniczenie zwrotu wpłat na udziały następuje w drodze uchwały Zarządu. Zarząd informuje członków żądających zwrotu wpłat na udziały o podjętej uchwale, pisemnie w terminie 14 dni od daty podjęcia uchwały lub w terminie 14 dni od daty wpływu do banku żądania zwrotu wpłat na udziały, jeżeli żądanie wpłynęło po dniu podjęcia uchwały.

12. Uchwała zarządu o wstrzymaniu albo ograniczeniu zwrotu wpłat na udziały podlega zaskarżeniu w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. Postanowień § 12 Statutu oraz art. 32 ustawy Prawo spółdzielcze nie stosuje się.

W przypadku ustania przesłanek będących podstawą wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały Zarząd Banku może dokonać wypłat członkom żądającym zwrotu wpłat na udziały. Zwrot tych wpłat nie może nastąpić przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za rok, w którym ustały te przesłanki, oraz w przypadku gdy jego udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni. Zwrot wpłat na udziały następuje w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia przez Zebranie Przedstawicieli sprawozdania finansowego za rok, w którym ustały przesłanki wstrzymania albo ograniczenia zwrotu wpłat na udziały. Wypłata środków pieniężnych z tytułu zwrotu wpłat na udziały następuje gotówką w kasie banku lub na rachunek bankowy wskazany przez członka (byłego członka) w złożonym wypowiedzeniu udziałów lub wypowiedzeniu członkostwa.

3. Informacja w zakresie instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier i kapitału Tier II zgodnie z poniższym wzorem

Nie dotyczy.

VI. Wymogi kapitałowe

1. Metody szacowania kapitału wewnętrznego oraz poziom adekwatności kapitałowej.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe i operacyjne i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 3, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Istotnym w zakresie ryzyka kapitałowego jest zapewnienie odpowiedniej struktury funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności, poprzez optymalizację wyniku finansowego oraz przeznaczanie go na zwiększenie funduszy własnych Banku.

W strukturze funduszy własnych na koniec 2018 roku dominował fundusz zasobowy, który wraz z pozostałymi niepodzielnymi funduszami stanowił 89,27 % wszystkich funduszy netto. W strukturze funduszy fundusz udziałowy stanowił 3,21 %, natomiast fundusze uzupełniające stanowiły 1,18% funduszy. Właściwa struktura funduszy oraz ich poziom w pełni zabezpieczały ryzyko związane z prowadzoną działalnością. W okresie sprawozdawczym Bank stosował politykę przeznaczania zysku netto na kapitały własne. Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych dla ryzyka kapitałowego.

Adekwatność kapitałowa Banku jest oceniana na zasadach sformalizowanych w procedurach wewnętrznych zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą Banku. Badaniu poddawane są wszystkie zidentyfikowane w Banku ryzyka. W wyniku analizy tworzony jest kapitał wewnętrzny na ryzyka uznane w Banku za istotne. Dodatkowy wymóg kapitałowy tworzony jest w większości na podstawie wyników testów warunków skrajnych. Kapitał regulacyjny obliczany jest miesięcznie (za wyjątkiem ryzyka operacyjnego, który wyznaczany jest raz w roku), natomiast dodatkowe wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka wyznaczane są na koniec każdego kwartału i utrzymywane przez kolejny kwartał. Sytuacja w obszarze adekwatności kapitałowej była stabilna. Łączny współczynnik kapitałowy kształtował się na bardzo wysokim poziomie i wynosił 32,81 % i zapewniał bezpieczeństwo środkom zgromadzonym na rachunkach bankowych.

W 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych. Kontrola BION przeprowadzona przez UKNF w 2018 r. wg stanu na dzień 31.12.2017 r. nie wykazała uchybień w działalności banku. Bank otrzymał ocenę końcową 1,75 świadczącą o dobrej ogólnej sytuacji banku, niewymagającej sporządzenia harmonogramu realizacji zaleceń. Kontrola BION wg stanu na 31.12.2018 r. będzie przeprowadzona w połowie 2019 r.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

Wykaz ekspozycji w podziale na poszczególne kategorie ekspozycji jako 8% ważonej ryzykiem z podziałem na ekspozycje bilansowe i pozabilansowe.

<i>Kategoria</i>	<i>Wartość aktywów ważonych</i>	<i>Wymóg kapitałowy tys. zł</i>
------------------	-------------------------------------	-------------------------------------

	<i>ryzykiem tys. zł</i>	
<i>ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych</i>		
<i>ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych</i>	1.014	81
<i>ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego</i>	25	2
<i>ekspozycje wobec instytucji</i>	54	4
<i>ekspozycje wobec przedsiębiorstw</i>	7.464	597
<i>ekspozycje detaliczne</i>	8.791	703
<i>ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach</i>	12.542	1.004
<i>ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania</i>	254	20
<i>ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania</i>		
<i>ekspozycje kapitałowe</i>	1476	118
<i>pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem</i>		
<i>inne pozycje</i>	383	31
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		2.560

3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego.

<i>Ryzyko</i>	<i>Regulacyjny wymóg kapitałowy tys. zł</i>
• <i>kredytowe</i>	2560
• <i>operacyjne</i>	513
• <i>walutowe</i>	
RAZEM	3.073

V. Ryzyko kredytowe

1. Definicje dla należności przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko.

Należności przeterminowane rozumiane są jako nie spłacone w terminie, określonym w umowie, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych wobec Banku. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowości.

Ekspozycje przeterminowane rozumiane są jako ekspozycje przeterminowane o ponad 90 dni, dla których przeterminowana kwota przekracza 500 złotych w przypadku klasy ekspozycji detalicznych oraz 3000 złotych w przypadku pozostałych klas ekspozycji.

Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości), są to należności banku (ekspozycje kredytowe), zakwalifikowane do grupy „zagrożone”, w tym do kategorii „poniżej standardu”,

„wątpliwe” i „stracone”, o których mowa w przepisach w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne” oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw oraz odpisów, stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii "pod obserwacją", "poniżej standardu", "wątpliwe" i "stracone" oraz odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw oraz odpisów, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi:

- 1) 1,5 % - w przypadku kategorii "pod obserwacją";
- 2) 20 % - w przypadku kategorii "poniżej standardu";
- 3) 50 % - w przypadku kategorii "wątpliwe";
- 4) 100 % - w przypadku kategorii "stracone".

Wymagany poziom rezerw celowych na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „normalne”, o których mowa w ust.1 oraz do kategorii „pod obserwacją” wraz z odpisami aktualizującymi należności związane z tymi ekspozycjami kredytowymi może być pomniejszony o kwotę równą 25% rezerwy na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe rozumie się jako odpis równoważący skutki ryzyka w działalności banku, tworzony na podstawie przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z jego działalnością.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, przy czym, jeżeli w trakcie kwartału kalendarzowego wystąpi:

- 1) całkowita spłata lub wygaśnięcie ekspozycji kredytowej z tytułu zobowiązania pozabilansowego;
- 2) częściowa spłata ekspozycji kredytowej, w części odpowiadającej tej spłacie;
- 3) zmiana kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji;

lub wygaśnięcie ekspozycji kredytowej w wyniku przejęcia przez Bank aktywów dłużnika, jeżeli ich wartość rynkowa jest równa lub wyższa niż dług, rezerwy celowe aktualizuje się najpóźniej na koniec miesiąca, w którym nastąpiło jedno z wymienionych zdarzeń.

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia.

Zmniejszenia dokonuje się po terminie wydania odpowiedniej decyzji, nie później jednak niż w terminie najbliższej klasyfikacji.

Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

Ekspozycje kredytowe, z wyłączeniem zobowiązań pozabilansowych lub inne aktywa umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają uprzednio utworzone rezerwy, w kwocie umorzonej, przedawnionej lub nieściągalnej.

Rozwiązanie rezerw celowych następuje po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia, tzn. w przypadku:

- 1) całkowitej spłaty lub wygaśnięcia ekspozycji kredytowej z tytułu zobowiązania pozabilansowego;
- 2) częściowej spłaty ekspozycji kredytowej, w części odpowiadającej tej spłacie;
- 3) zmiany kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji;
- 4) wzrostu wartości zabezpieczenia pomniejszającego podstawę tworzenia rezerw celowych;
- 5) wygaśnięcia ekspozycji kredytowej w wyniku przejęcia przez Bank aktywów dłużnika, jeżeli ich wartość rynkowa jest równa lub wyższa niż dług;
- 6) wzrostu wartości rezerwy na ryzyko ogólne.

2. Kategoria ekspozycji kredytowych, w tym kategorie istotne

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące kategorie:

<i>Klasa ekspozycji</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>Czy klasa jest istotna tak/nie</i>
<i>wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych</i>	5 102	nie
<i>ekspozycje wobec przedsiębiorstw</i>	1 305	nie
<i>ekspozycje detaliczne</i>	7 447	nie
<i>ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach</i>	21 903	tak
<i>których dotyczy niewykonanie zobowiązania</i>	495	nie

przy czym przyjmuje się, że kategorie ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych wyznaczają istotne kategorie ekspozycji.

3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych

Bank nie dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na regiony geograficzne.

4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów):

<i>Branża</i>	<i>wartość tys. zł</i>	<i>Czy branża jest istotna tak/nie</i>
<i>Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo</i>	25 561	tak
<i>Górnictwo i wydobywanie</i>	-	-
<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	59	nie
<i>Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz</i>	-	-
<i>Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz (...);</i>	-	-
<i>budownictwo</i>	130	nie
<i>Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych</i>	702	-
<i>Transport, gospodarka magazynowa</i>	418	-
<i>Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi</i>	-	-
<i>Informacja i komunikacja</i>	-	-
<i>Działalność finansowa i ubezpieczeniowa</i>	-	-
<i>Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości</i>	-	-
<i>Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna</i>	-	-
<i>Działalność w zakresie usług administrowania</i>	-	-
<i>Administracja publiczna i obrona narodowa</i>	-	-
<i>edukacja</i>	-	-
<i>Opieka zdrowotna i pomoc społeczna</i>	-	-
<i>Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacja</i>	-	-
<i>inne</i>	17 488	tak

przy czym przyjmuje, że branża, która stanowi przynajmniej 30% łącznej kwoty ekspozycji kredytowych jest istotna.

5. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>wartość tys. zł</i>
<i>do 1 miesiąca</i>	1 919
<i>1 – 3 miesięcy</i>	2 077
<i>3 – 6 miesięcy</i>	2 286
<i>6 – 12 miesięcy</i>	4 144
<i>1 rok – 2 lat</i>	6 640
<i>2 lata – 5 lat</i>	13 453
<i>5 lat – 10 lat</i>	10 814

<i>10 lat – 20 lat</i>	3 161
<i>powyżej 20 lat</i>	258

6. Struktura ekspozycji zagrożonych według kategorii dla istotnych regionów geograficznych i branż

Podział ekspozycji kredytowych zagrożonych dla istotnych regionów geograficznych i branż przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>Poniżej standardu</i>	<i>wątpliwe</i>	<i>Stracone</i>
<i>Branża</i>			
<i>Rolnictwo (...)</i>	0	315	180

7. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym

<i>Kategoria</i>	<i>Saldo początkowe</i>		<i>Saldo końcowe</i>	
	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>	<i>Rezerwy celowe</i>	<i>Odpisy na odsetki</i>
<i>Poniżej standardu</i>	67 049,40	-	-	-
<i>Wątpliwe</i>	-	-	156 904,99	2 404,70
<i>Stracone</i>	193 100,66	-	179 649,23	-

VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Bank na dzień 31.12.2018 nie wykorzystuje technik ograniczenia ryzyka kredytowego.

VII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)

W 2018 roku Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej.

VIII. Ryzyko operacyjne

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika podstawowego.

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 513 tys.zł.

Wartość strat wynikających z ryzyka operacyjnego w 2018 roku w podziale na kategorie zdarzeń przedstawia się następująco:

Zdarzenia operacyjne

Ewidencjonowanie zdarzeń operacyjnych odbywa się zgodnie z kategoryzacją zawartą w Rekomendacji M , zawierającej 7 kategorii ryzyka operacyjnego ,3 linii biznesowych : bankowości komercyjnej, bankowości detalicznej oraz płatności i rozliczeń :

a) **Straty brutto** (w układzie macierzy bazylejskiej) :

I. Linia – bankowość komercyjna	Koszty
1. Oszustwa wewnętrzne	Nie dotyczy
2. Oszustwa zewnętrzne	Nie dotyczy
3. Praktyka kadrowa i bhp	Nie dotyczy
4. Klienci , produkty	Nie dotyczy
5. Uszkodzenia aktywów	Nie dotyczy
6. Zakłócenia w działalności	Nie dotyczy
7. Zarządzanie procesami	Nie dotyczy
II. Linia – bankowość detaliczna	Koszty
1. Oszustwo wewnętrzne i zewnętrzne	Brak
2. Praktyka kadrowa	Nie wystąpiły
3. Klienci , produkty, praktyka biznesowa	Nie wystąpiły
4. Uszkodzenie aktywów	Brak
5. Zakłócenia działalności , błędy	241 zł
6. Wykonywanie transakcji , zarządzanie procesami	420 zł
III. Rozliczenia	Nie wystąpiły
Razem koszty ryzyka operacyjnego	661 zł

Z rejestrów zdarzeń – incydentów ryzyka operacyjnego – odnotowanych również w programie RIRO wynika , że w 2018 roku miały miejsca następujące rodzaje incydentów:

1. Zakłócenia działalności i błędy systemów;

- nieprawidłowe działanie sieci telekomunikacyjnych, komputerowych, Internetu,
- nieprawidłowe działanie sprzętu,
- przerwy w dopływie energii elektrycznej oraz nieprawidłowe działanie urządzeń podtrzymujących zasilanie,
- nieprawidłowe działanie bankomatu,

2. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi :

- błędy autoryzacji,
- błędy księgowe , błędy atrybutów rejestracji,

- błędy logowania,
- blokady operatorów,
- błąd w czasie komunikacji,
- błędy wypłaty środków,

Zarząd Banku, jest świadomy niezadowolenia klientów – np. z braku dostępu do bankomatu – jednakże zdecydowana ich większość to nasi klienci i zostali obsłużeni w kasie banku.

Wszystkie te przypadki opisane i wycenione zostały w rejestrze menagerów ryzyka i są one w posiadaniu Koordynatora ryzyka operacyjnego.

Z prezentacji zakłóceń ujętych w/w tabeli wynika, że w obszarach prowadzonych linii biznesowych oszacowano w całym 2018 roku koszty ryzyka operacyjnego wyniosły 661,00 zł.

Na podstawie analizy incydentów ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności w 2018 roku , można stwierdzić, że ryzyko operacyjne jest na poziomie umiarkowanym, a prowadzone i planowane działania powodują, że utrzymuje się ono na niezmiennym poziomie od kilku okresów sprawozdawczych. Mając na uwadze wykonane badania i ustalenia wyników pomiarów ryzyka – należy ocenić skuteczność zarządzania ryzykiem operacyjnym , przez komórki odpowiedzialne oraz Zarząd Banku, za należyte i poprawne.

IX. Ekspozycje kapitałowe

Bank do klasy ekspozycji kapitałowych zalicza ekspozycje:

- 1) niepomniejszające funduszy własnych podmiotów sektora finansowego;
- 2) stanowiące składniki funduszy własnych pozostałych podmiotów.

Ekspozycjom kapitałowym przypisuje się wagę ryzyka:

- 1) 250% - jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji w podmiot sektora finansowego - dla kwot niepodlegających odliczeniom od kapitału podstawowego Tier I;
- 2) 1250% - jeżeli inwestycja Banku przekroczyła poziom limitu znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym - dla kwoty przekroczenia;
- 3) 100% - w pozostałych przypadkach.

W szczególności do tej klasy Bank zalicza:

- 1) akcje Banku Zrzeszającego w części nie pomniejszającej funduszy własnych Banku;
- 2) bankowe papiery wartościowe nabyte od innych banków, które banki - emitenci zaliczyli do funduszy własnych;
- 3) pakiety akcji i udziałów, jeżeli nie pomniejszają funduszy własnych Banku.

Zaangażowanie w portfelu papierów wartościowych

Zestawienie papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
<i>Dłużne papiery wartościowe innych emitentów</i>				
1.	SGB- Bank S.A	674 317,27	670 000,00	
RAZEM		674 317,27	670 000,00	-

Saldo dotyczy bankowych papierów wartościowych i zostało potwierdzone na dzień 31.12.2018 roku w wysokości wykazanej w księgach rachunkowych.

Bank posiada Bankowe Papiery Wartościowe SGB – Bank S.A. wyemitowanych przez SGB – Bank S.A. o wartości nominalnej 670 tys. zł. Wartość BPW wraz z naliczonymi odsetkami na 31.12.2018 r. wynosi 674 tys. zł. Zasady naliczania i wypłaty odsetek od BPW określone zostały w prospekcie emisyjnym SGB – Bank S.A.

X. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stopy referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 56 % sumy bilansowej.

Bank kwartalnie dokonuje testów warunków skrajnych dla zaistnienia następujących sytuacji:

- 1) zmiany stóp procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wynik finansowy;
- 2) zmiany stóp procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału.

1. Wpływ zmiany stóp na procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wynik odsetkowy :

- Przy wzroście stóp procentowych o 2 p.%, zmiana wyniku odsetkowego wynosi 937 tys. zł stanowiąc 7,4% funduszy własnych oraz 29,9% wyniku odsetkowego annualizowanego.
- Przy spadku stóp procentowych o 2 p.%, zmiana wyniku odsetkowego wynosi -873 tys. zł stanowiąc -6,9 % funduszy własnych oraz -27,9 % wyniku odsetkowego annualizowanego.

2. Wpływ zmiany stóp na procentowych o 200 p.b. i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału:

- Przy wzroście stop procentowych o 2 p.%, zmiana wartości ekonomicznej Banku wynosi - 77 tys., co stanowi 0,62 % funduszy własnych.

Przy spadku stóp procentowych o -2 p.%, zmiana wyniku odsetkowego wynosi 78 tys. zł, stanowiąc 0,62% wyniku odsetkowego. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej wyłącznie w PLN złotych, w związku z tym testy warunków skrajnych również przeprowadzone zostały w ten sam sposób.

XI. Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, określa zasady ustalania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej, zwana dalej „Polityką”. Celem wprowadzenia Polityki jest:

- wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego Ziemi Wieluńskiej akceptowalny ogólny poziom ryzyka;
  - wspieranie realizacji przyjętej przez Bank strategii działania oraz strategii zarządzania ryzykiem;
  - ograniczenie ryzyka konfliktu interesów.
1. Bank realizuje Politykę z uwzględnieniem zasady proporcjonalności tj. odpowiednio do formy prawnej w jakiej działa, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.
- 1.1. Postanowień niniejszej Polityki nie stosuje się do członków Rady Nadzorczej Banku na podstawie § 25 ust. 1 Rozporządzenia. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalone uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia.
- 1.2. Zgodnie z określoną w § 29 ust. 2 Rozporządzenia zasadą proporcjonalności i przeprowadzoną przez Bank oceną kryteriów jakościowych i odpowiednich kryteriów ilościowych określonych w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014 przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku, rozumie się wyłącznie członków Zarządu, związanych z Bankiem umową o pracę, ponieważ:
- 1) Bank jest działającą na rynku lokalnym spółdzielnią, która nie jest znaczącą jednostką pod względem rozmiaru działalności i ryzyka związanego z prowadzoną działalnością oraz funkcjonującej w Banku struktury organizacyjnej;
  - 2) Bank działa na terenie województwa łódzkiego i powiatu oleskiego, zgodnie ze Statutem;
  - 3) decyzje w zakresie inwestycji w instrumenty finansowe i kapitałowe oraz decyzje kredytowe powyżej 1,6 % Funduszy Własnych są podejmowane tylko przez Zarząd;
  - 4) tylko Zarząd ustala limity ograniczające narażenie Banku na ryzyko oraz decyduje o profilu podejmowanego ryzyka;

5) oprocentowanie depozytów jest ustalane uchwałą Zarządu Banku; możliwość indywidualnego podwyższania oprocentowania (stopa negocjowana) należy do kompetencji członków Zarządu i Zarządu. Dyrektorzy Oddziałów mają możliwość negocjacji zaledwie o 0,3 punktu procentowego przy depozytach powyżej 50.000 zł.

1.3. Za osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, które mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku, uznaje się:

- a) Prezesa Zarządu,
- b) Zastępcę Prezesa Zarządu do spraw finansowych,
- c) Zastępcę Prezesa do spraw handlowych.

2. Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu.

Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza.

Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego, nie później niż do końca czerwca roku następującego po okresie oceny, i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.

Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) zysku netto;
- 2) wskaźnika należności zagrożonych;
- 3) łącznego współczynnika kapitałowego;
- 4) wskaźnika płynności LCR;

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
- 2) pozytywną ocenę kwalifikacji;
- 3) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

W odniesieniu do kryteriów oceniających efekty pracy członków Zarządu, członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:

- wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie nie niższym niż 80 % zysku netto,
- wskaźnik należności zagrożonych nie przekracza średniego poziomu w zrzeszeniu SGB,
- wskaźnik płynności LCR wynosi minimum 100 %.

W przypadku kryteriów oceniających indywidualne wyniki pracy członka Zarządu, członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:

- 1) dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności;
- 2) uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji;
- 3) uzyskał absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu.

Członek Zarządu uzyskuje pozytywną ocenę tylko i wyłącznie w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek dotyczących efektywności pracy członków Zarządu oraz indywidualnych wyników pracy członka Zarządu.

3. Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze obejmuje:

- 1) składniki stałe – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją określone w umowie o pracę, a także dodatki za staż pracy, jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy lub Regulaminu wynagradzania członków Zarządu w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej, przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom;
- 2) składniki zmienne – premie roczną,

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa, niż 8 % rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok podlegający ocenie, z zastrzeżeniem, że wysokość premii nie może być większa niż 20 % osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego.

4. Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.

Na podstawie przeprowadzonej oceny Rada Nadzorcza podejmuje decyzję w formie uchwały o przyznania premii rocznej i jej wysokości dla poszczególnych członków Zarządu w przypadku oceny pozytywnej.

Wypłata premii rocznej może być zmniejszana w przypadku nieobecności członka Zarządu w okresie podlegającym ocenie trwającej dłużej niż 6 m-cy).

Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:

- negatywnej oceny pracy członka Zarządu,
- zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych, o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
- zagrożenia upadłością;
- gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania;
- nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękopisami bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, w terminie 30 dni po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.

Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu pod kątem wypłaty regulaminowej premii rocznej obejmuje wyłącznie okres zatrudnienia członka Zarządu Banku w trakcie okresu podlegającego ocenie.

5. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu według stanu na 31.12.2018 rok.

5.1. W 2018 roku wynagrodzenie stałe otrzymywały trzy osoby wchodzące w skład Zarządu.

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu wyniosła na dzień 31.12.2018 r.:

- 335 989 zł – wynagrodzenie stałe,

5.2. W 2018 po decyzji Rady Nadzorczej zostało wypłacone wynagrodzenie zmienne dla Członków Zarządu i wynosiło:

- 41 087 zł – wynagrodzenie zmienne.

Wynagrodzenie zmienne otrzymały trzy osoby wchodzące w skład Zarządu.

Wg stanu na 31.12.2018 r. nie dokonano wypłaty członkom Zarządu wynagrodzeń z odroczoną wypłatą z podziałem na część już przyznaną i jeszcze nie przyznaną.

5.3. Wg stanu na 31.12.2018 r. nie dokonano wypłaty członkom Zarządu wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznaną w danym roku obrotowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami.

5.4. Według stanu na dzień 31.12.2018 r. nie dokonano płatności związanych z podjęciem zatrudnienia oraz z zakończeniem stosunku pracy przez członków Zarządu.

XIII. Ryzyko płynności

Kwestie organizacyjne:

1. W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1) Rada Nadzorcza – która:

- a) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- b) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, w tym apetyt i tolerancję na ryzyko;
- c) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
- d) zatwierdza, ujęte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.

2) Zarząd:

- a) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- b) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, w tym limity ograniczające ryzyko;
- c) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad;
- d) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko.

3) Zespół do spraw Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Ryzykami Bankowymi, który:

- a) opiniuje procedurę;
- b) opiniuje poziom limitów;
- c) identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- d) wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- e) ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

4) Stanowisko ds. analiz ryzyka – będące komórką monitorowania ryzyka płynności, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:

- a) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;

- b) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - c) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - d) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
  - e) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
  - f) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - g) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR;
  - h) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
  - i) opracowywanie scenariuszy sytuacji kryzysowych;
  - j) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
- 5) Wydział księgowości, rozliczeń i sprawozdawczości – będąca komórką zarządzającą "wolnymi środkami", , która podlega Zastępcy Prezesa Zarządu do spraw finansowych, wykonująca zadania związane z:
- a) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
  - b) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.
- 6) Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
- a) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
  - b) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
  - c) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

2. Plan pozyskiwania i utrzymywania środków, które Bank uznaje za stabilne źródło finansowania obejmuje m. in.:

- a) analizę sytuacji rynkowej, ocenę konkurencji, analizę mocnych i słabych stron Banku na rynku depozytowym;
- b) prognozy oraz założenia dotyczące wielkości i struktury depozytów w okresie jednego roku;
- c) politykę stóp procentowych oraz opłat związanych z prowadzeniem rachunków depozytowych, z uwzględnieniem zachowań konkurencji;
- d) strategię marketingową wobec klientów Banku;
- e) ocenę współpracy i plany w zakresie instytucji rządowych lub samorządowych;

f) prognozy dotyczące planowanego finansowania z Banku Zrzeszającego.

3. Zadania związane z zarządzaniem płynnością krótkoterminową realizuje komórka zarządzająca Banku.

W ramach zarządzania płynnością krótkoterminową Bank wyróżnia:

- a) zarządzanie stanem gotówki w kasach i skarbcu;
- b) zarządzanie stanem środków na rachunku bieżącym Banku.

Zadania realizowane przez komórkę zarządzania „wolnymi środkami”, dotyczą kształtowania poziomu płynności średnio i długoterminowej w przypadkach, w których dotyczą lokowania nadwyżek środków w instrumenty o terminach płatności powyżej 30 dni.

Bank nie stosuje w pełni – wskazanych w Rekomendacji P – wszystkich elementów zarządzania płynnością śróddzienną, gdyż w ciągu dnia operacyjnego Bank Zrzeszający realizuje wszystkie operacje bezgotówkowe uznające i obciążające rachunek bieżący Banku niezależnie od kwoty salda środków znajdujących się na rachunku bieżącym.

W ramach zarządzania płynnością śróddzienną Bank monitoruje w ciągu dnia stan środków na rachunku bieżącym oraz uznania i obciążenia tego rachunku w celu zapewnienia prawidłowego poziomu płynności dziennej.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 62% pasywów ogółem. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów.

Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,

- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego zgodnie z § 11 ust. 3,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR), zgodnie z wytycznymi zawartymi w § 17 ust. 2,
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający.

Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

Zakres ujawnień ilościowych:

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys.zł.</i>
Nadzorcza miara płynności krótkoterminowej ponad minimum – nadwyżka podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych otrzymanych)	14 111
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	7350

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość</i>	<i>Obowiązujący poziom</i>
Nadzorcza miara płynności krótkoterminowej (M1)	0,35	Min 0,2
Nadzorcza miara płynności długoterminowej (M2)	7,21	Min 1
Wskaźnik LCR	273%	Min 100%

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

<i>Przedział płynności</i>	<i>do 1 miesiąca</i>	<i>od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>od 3 do 6 miesięcy</i>
Luka bilansowa prosta	26 618	1 755	1 690
Luka bilansowa skumulowana	36 520	28 392	30 083
Luka prosta (z pozabilansem)	26 618	1 755	1 690
Luka skumulowana(z pozabilansem)	36 520	28 392	30 083

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania:

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota</i>	<i>Warunki dostępu</i>
otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	-	w ciągu 1 dnia
otwarty niewykorzystany limit kredytu rewolwingowego w Banku Zrzeszającym	-	w ciągu 1 dnia
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	-	w sytuacji awaryjnej
lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	-	w sytuacji awaryjnej

Ujawnienia jakościowe:

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności.

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 4) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 5) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 6) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 7) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 8) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczenia poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
  - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,
  - e) pozyskania kredytu refinansowego z NBP¹⁷;
  - f) przyrostu depozytów po zwiększonym koszcie.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,

---

¹⁷ Zgodnie z treścią pisma Przewodniczącego KNF p. Marka Chrzanowskiego oraz Prezesa NBP p. Adama Głapińskiego z dnia 16.02.2017r. Bank jest operacyjnie przygotowany do korzystania z takiego kredytu.

- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 9) wyników testów warunków skrajnych,
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

XIV. Dźwignia finansowa

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	96 211 757
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	0,00
7	Inne korekty	0,00
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	96 893 098

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

1. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	96 312 482
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	0,00
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	96 312 482
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	580 616
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	0,00
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	580 616
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	12 604 079
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	96 893 098
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	13,01%

2. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	Suma 2 i 3 96 312 482
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00

EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	96 312 482
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	374 129
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	5 120 657
EU-7	Instytucje	49 273 439
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	16 412 505
EU-9	Ekspozycje detaliczne	11 443 434
EU-10	Przedsiębiorstwa	9 435 220
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	253 531
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	3 999 567

3. Informacje jakościowe

1	<i>Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej</i>	<p>Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyka nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego.</p> <p>Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.</p>
2	<i>Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni</i>	<p>Zmiana wysokości wskaźnika dźwigni wynikała ze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrostu kapitału Tier I, który spowodowany był dopisaniem wyniku finansowego z roku poprzedniego, - wzrostu wartości ekspozycji <p>Wskaźnik w 2018 roku kształtował się powyżej ustalonego limitu.</p>

XV. Kontrola wewnętrzna

Funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.

2. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. stanowisko ds. analiz ryzyka, stanowisko ds. monitoringu, stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB¹⁸.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
  2. Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:
    - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych (np. limitów, wskaźników),
    - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
    - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
    - 4) matrycę funkcji kontroli,
    - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
    - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
  3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.
  4. Celem dokonania oceny, o której mowa w pkt. 3, komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.
-
1. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

---

¹⁸ Departament Audytu Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB

2. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.
3. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, stanowisko ds. analiz ryzyka oraz Inspektor Ochrony Danych.

Ocena systemu kontroli wewnętrznej za 2018 rok.

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym Ziemi Wieluńskiej jest skuteczny i adekwatny o czym świadczy niski poziom ryzyka stwierdzonych nieprawidłowości. Mechanizmy kontrolne są odpowiednio zaprojektowane, wdrożone i w wystarczający sposób ograniczają zidentyfikowane ryzyka. W okresie objętym kontrolą wystąpiła nieznaczająca nieprawidłowość w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym, koncentracji, EKZH i DEK. W 2018 roku wystąpiły nieprawidłowości w obszarze procesów uznanych za nieistotne wynikających z matrycy funkcji kontroli w obszarze obrotu gotówkowego, gdzie od razu podjęto odpowiednie działania w celu ich skorygowania i wdrożono odpowiednie mechanizmy zapobiegające powtórzeniu się tych nieprawidłowości.

XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone

Aktywa					
		<i>Wartość bilansowa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość godziwa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń</i>	<i>Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń</i>
		010	040	060	090
010	Aktywa Banku			96 211 757	
030	Instrumenty kapitałowe			801 400	
040	Dłużne papiery wartościowe			674 317	
120	Inne aktywa			94 736 040	
Zabezpieczenia otrzymane					
		<i>Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych</i>	<i>Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia</i>		
		010	040		
130	Zabezpieczenia otrzymane przez Bank				
150	Instrumenty kapitałowe				
160	Dłużne papiery wartościowe				
230	Inne zabezpieczenia otrzymane				
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub				

	papiery typu ABS			
Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania				
		<i>Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych</i>	<i>Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS</i>	
		010	030	
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych			
Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne				

Sporządzono dnia 24.04.2019 r.

Zatwierdzono na posiedzeniu Zarządu w dniu 26.04.2019 r.

Zatwierdzono przez Radę Nadzorczą w dniu 26.04.2019 r.